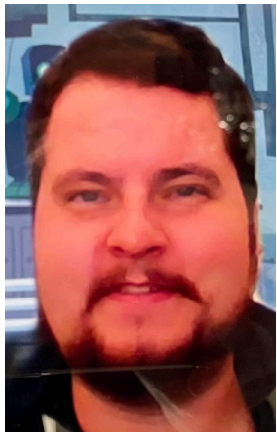

MORGEN IS
WEER EEN
NIEUWE DAG

#WEESLIEFVOORJEZELF

www.mindcards.nl

Jaimy van Bergen
Senior RPA Developer
de Alliantie

Erwin Flim
Onderzoeker / Adviseur

dageraad

Erwin Flim

06 – 12 43 95 09

erwinflim@dageraadadvies.nl

INHOUD

MOGELIJKE ONTWIKKELINGEN

CORPORATIE 2025

VAKGEBIED

PRAKTIJK SITUATIE

WAT DOE JIJ MORGEN?

INHOUD

ONTWIKKELINGEN

TOEKOMSTBEELDEN

PRAKTIJK

VOORBEELD – DIALOOG

JOUW MENING

POLL – VRAGEN - ANTWOORD

**WAT
DOE
JIJ
MORGEN?**

INLEIDING

POLL - TEST

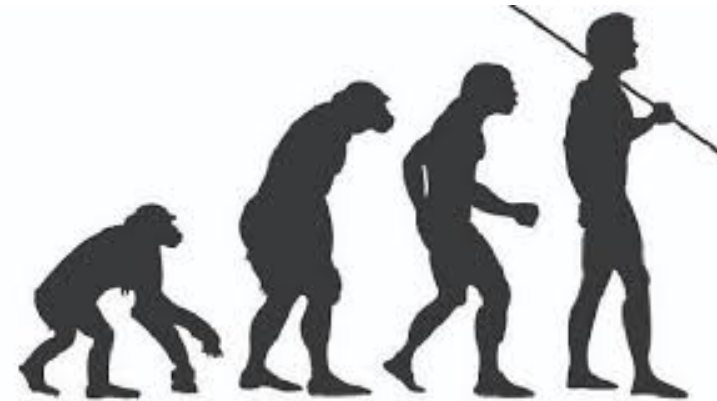

Wie wordt dit jaar kampioen van de eredivisie?

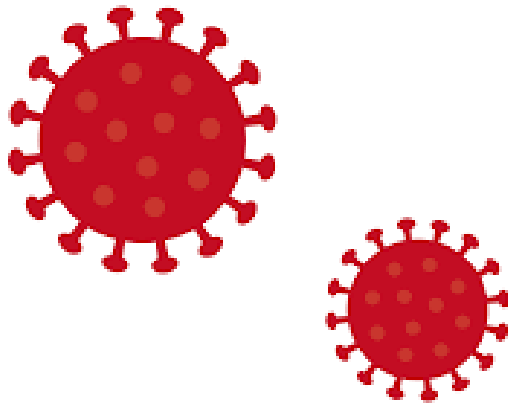
- FC Groningen
- Ajax
- PSV
- Feyenoord
- AZ

VERANDERINGEN ZIJN VAN ALLE TIJDEN

Historisch

Actueel

INLEIDING

POLL - TEST

Mijn werk gaat de komende 5 jaar
niet veranderen

- Eens
- Niet eens

**Ingewikkelde
opgave
in een
dynamisch
krachtenveld**

MOGELIJKE ONTWIKKELINGEN WAAR CORPORATIES MEE TE MAKEN KUNNEN KRIJGEN

DEMOGRAFIE

- Bevolkingsgroei
- Krimp in perifere regio's
- Vergrijzing
- Ontgroening
- Jongeren blijven langer bij hun ouders wonen
- Ouderen blijven langer zelfstandig wonen
- Toename aantal huishoudens
- Kleinere huishoudens
- Toename migratie

ECONOMIE

- Economische recessie
- Mismatch tussen vraag en aanbod
- Toename werkloosheid
- Afkoelende woningmarkt
- Loonstijging
- Stijging uitgaven corporaties
- Toename bouwkosten
- Lage rente
- Effecten Woningwet
- Negatieve financiële effecten van fiscale wetgeving

SOCIAAL

- Andere relatie tussen burgers en overheid
- Differentiëring en segmentering
- Samenredzaamheid en zelfbeschikking
- Toename aantal kwetsbare huurders
- Meer overlast en agressie
- Daling criminaliteit, maar groter gevoel van onveiligheid
- Extramuralisering van zorg

TECHNOLOGIE

- Digitalisering
- Automatisering
- Robotisering
- Toename mogelijkheden datascience en data-uitwisseling
- Digitale veiligheid
- Nieuwe, innovatieve en duurzame bouwtechnieken
- Omgang van huurders met nieuwe technologie
- Verwachtingen van huurders van digitale kanalen
- Toenemend belang en invloed van it

ECOLOGIE

- Klimateffecten: lagere grondwaterstand, hogere temperatuur
- Vraag naar natuurlijke grondstoffen neemt toe, het aanbod neemt af
- CO2-neutraal
- Duurzaamheid en circulariteit
- Energietransitie

POLITIEK

- Fragmentatie politiek
- Decentralisatie
- Voortdurende effecten Woningwet
- Nationale woonagenda:
  - Meer nieuwbouw nodig
  - Doorstroom stimuleren
- Hogere huurprijzen
- Behoeft aan middenhuur-woningen
- Regeldruk
- Sociaal huurakkoord (2020)
- Wet kwaliteitsborging voor het bouwen

Deze ontwikkelingen hebben we begin 2020 op een rij gezet en zijn voor zover mogelijk geactualiseerd met de gevolgen van de maatregelen tegen het coronavirus.

**Sterke en
wendbare
corporaties,
met de poten
in de klei**

MOGELIJKE IMPACT OP CORPORATIE

STERK EN WENDBAAR MET POTEN IN DE KLEI

Koers

Organisatie

Besturing

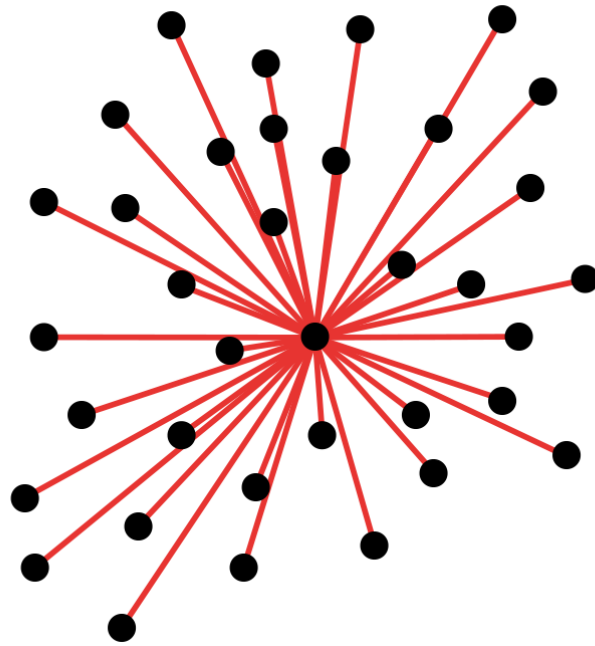

MOGELIJKE IMPACT OP DOMEINEN

Vastgoed

Leefbaarheid

Bedrijfsvoering

**Vele grote en
kleine
ontwikkelingen
maken de
opgave
omvangrijk**

VERANDERINGEN

OP 3 NIVEAUS

SECTOR

De sector kan aan de slag met:

- Strategische visie sector ontwikkelen
- Sectorbrede initiatieven ontplooiën
- Corporaties en medewerkers faciliteren

CORPORATIES

Bestuur en management van corporaties kunnen aan de slag met:

- Ontwikkelen (herijken) organisatiemodel en besturing
- Strategische personeelsplanning
- Transformatie naar een toekomstbestendige organisatie en personeelsbestand

MEDEWERKERS

Medewerkers kunnen aan de slag met hun eigen duurzame inzetbaarheid

VERANDERING

POLL - TEST

Mijn corporatie is bezig met verandering:

- Automatisering
- Andere dienstverlening
- Data gericht werken
- Zelforganiserende teams
- SPP

**WAT
DOE
JIJ
MORGEN?**

VAKGEBIEDEN

VAKGEBIEDEN

ONTWIKKELINGEN OP ALLE GEBIEDEN

Samenvatting

KWANTITATIEF	 WONINGBEHEER EN ONDERHOUD	<ul style="list-style-type: none"> Uitvoerende technische functies kwantitatief gelijk, inhoudelijk wel anders Kwantitatief minder opzichters, inspectie en planning + Van mbo- naar mbo plus-niveau + Van focus om zelf problemen op te lossen naar samen problemen oplossen 	KWANTITATIEF	 WIJK- EN GEBIEDSBEHEER	<ul style="list-style-type: none"> Toename van lokale sociale beheerders om zichtbaar in de wijken en buurten aanwezig te zijn + Van vmbo-/mbo- naar mbo-/mbo plus-niveau + Servicegericht en dienstverlenend + Sociale en culturele vaardigheden + Waarnemen/observeren: individuele of sociale problematiek + Communiceren: met leefbaarheid professionals 	KWANTITATIEF	 SOCIAAL BEHEER EN LEEFBAARHEID	<ul style="list-style-type: none"> Korte termijn: toename om vraagstukken op te pakken/op te lossen Lange termijn: afname mogelijk mits automatisering en klanten deel van proces uitvoeren + Van mbo naar mbo plus-/hbo-niveau + Servicegericht en dienstverlenend + Regisseren: vanuit integrale blik regisseur van activiteiten + Over grenzen organisatie en vakgebied kijken wat lokaal nodig is + Sociale en culturele vaardigheden + Waarnemen/observeren: individuele of sociale problematiek + Samenwerken: met ketenspecialisten + Informatievaardigheden: context en verbanden leggen
		KWALITATIEF			<ul style="list-style-type: none"> + Waarnemen/observeren + Samenwerking met ketenpartijen + Sociale en culturele vaardigheden + Waarnemen en observeren + Ict-basisvaardigheden 			KWALITATIEF
KWANTITATIEF	 VASTGOED EN PROJECTONTWIKKELING	<ul style="list-style-type: none"> Afname van technisch uitvoerende medewerkers (administratie, beheer, bedrijfsbureau) Gelijk of toename van projectleider en assetmanagement rollen - Hbo-/wo-niveau + Samenwerken: regie en communicatie met ketenpartijen en specialisten, bouwen aan duurzame en strategische partnerships + Informatievaardigheden: context en verbanden leggen + Communiceren: afstemming met gemeenten, vastgoedontwikkelaar (eigenaar) en huurders + Creatief denken: zoeken naar passende oplossingen + Organiseren van draagvlak: bij huurders 	KWANTITATIEF	 FINANCIËN	<ul style="list-style-type: none"> Afname uitvoerende administratieve functies + Kwantitatieve behoefte aan controllers en financieel specialisten, risk-managers en fiscalisten blijft gelijk + Meer automatiseringsgerichte (EDP) expertise/rollen + Van mbo-/hbo- naar hbo-/wo-niveau + Adviesvaardigheden + Informatievaardigheden + Sociale en culturele vaardigheden + Creatief denken + Samenwerken 	KWANTITATIEF	 VERHUUR, VERKOOP EN BEMIDDELING	<ul style="list-style-type: none"> Afname van standaard frontoffice medewerkers, toename van frontoffice medewerkers die complexe vraagstukken kunnen afhandelen Afname van functies die administratieve service-processen uitvoeren (verhuur, reparatieverzoeken) - Mbo plus-/hbo-niveau + Servicegericht en dienstverlenend + Sociale en culturele vaardigheden + Waarnemen/observeren: individuele of sociale problematiek + Probleem oplossen + Communiceren + Informatievaardigheid
		KWALITATIEF			<ul style="list-style-type: none"> + Informatievaardigheden: context en verbanden leggen + Communiceren: afstemming met gemeenten, vastgoedontwikkelaar (eigenaar) en huurders + Creatief denken: zoeken naar passende oplossingen + Organiseren van draagvlak: bij huurders 			KWALITATIEF
KWANTITATIEF	 STAF	<ul style="list-style-type: none"> Blijft kwantitatief ongeveer gelijk, wel andere samenstelling: minder uitvoerend meer expert - Mbo plus-/hbo-niveau + Adviesvaardigheden + Project- en verandermanagement: leidinggeven aan transitie/veranderingen + Samenwerken (intern - multidisciplinair) + Servicegericht en dienstverlenend + Communiceren + Informatievaardigheden 	KWANTITATIEF	 BESTUUR EN MANAGEMENT	<ul style="list-style-type: none"> Bestuurder gelijk of minder als gevolg van verdere samenwerking/fusie Afname hiërarchisch management als gevolg van reductie managementlagen en toenemende zelforganisatie - Hbo-/wo-niveau + Politieke sensitiviteit en handelen + Samenwerken (in de proces/keten) + Organisatieontwikkeling en cultuurverandering + Informatievaardigheden + Coachend en dienend leiderschap + Digitale vaardigheden om nieuwe technieken te snappen en stimuleren 	KWANTITATIEF	 ONDERSTEUNING, ICT, ADMINISTRATIE EN SECRETARIAAT	<ul style="list-style-type: none"> Afname van uitvoerende administratieve functies + Behoeft aan breed inzetbare ondersteunende interne dienstverleners voor verzorgen van complexere vragen-diensten + Specialistische kennis wordt ingehuurd + Van mbo- naar hbo-niveau + Servicegericht en dienstverlenend + Sociale en culturele vaardigheden + Samenwerken + Digitale vaardigheden + Problemen oplossen + Ict-(basis)vaardigheden + Informatievaardigheden
		KWALITATIEF			<ul style="list-style-type: none"> + Adviesvaardigheden + Project- en verandermanagement: leidinggeven aan transitie/veranderingen + Samenwerken (intern - multidisciplinair) + Servicegericht en dienstverlenend + Communiceren + Informatievaardigheden 			KWALITATIEF

WAT DOE JIJ
MORGEN?

WAT
DOE
JIJ
MORGEN?

WAT DOE JIJ MORGEN?

POLL - TEST

Mijn grootste uitdaging om inzetbaar te blijven naar de toekomst is:

- Fysieke belastbaarheid
- Mentale belastbaarheid
- Beschikken over de benodigde kennis
- Beschikken over de benodigde vaardigheden

VAKGEBIED: FINANCIEN

**WAT
DOE
JIJ
MORGEN?**

FINANCIEN

Voorbeelden van ontwikkelingen en innovaties die het dagelijkse werk gaan veranderen:

Begrijpen en controleren wat er onder de motorkap {automatisering} gebeurt

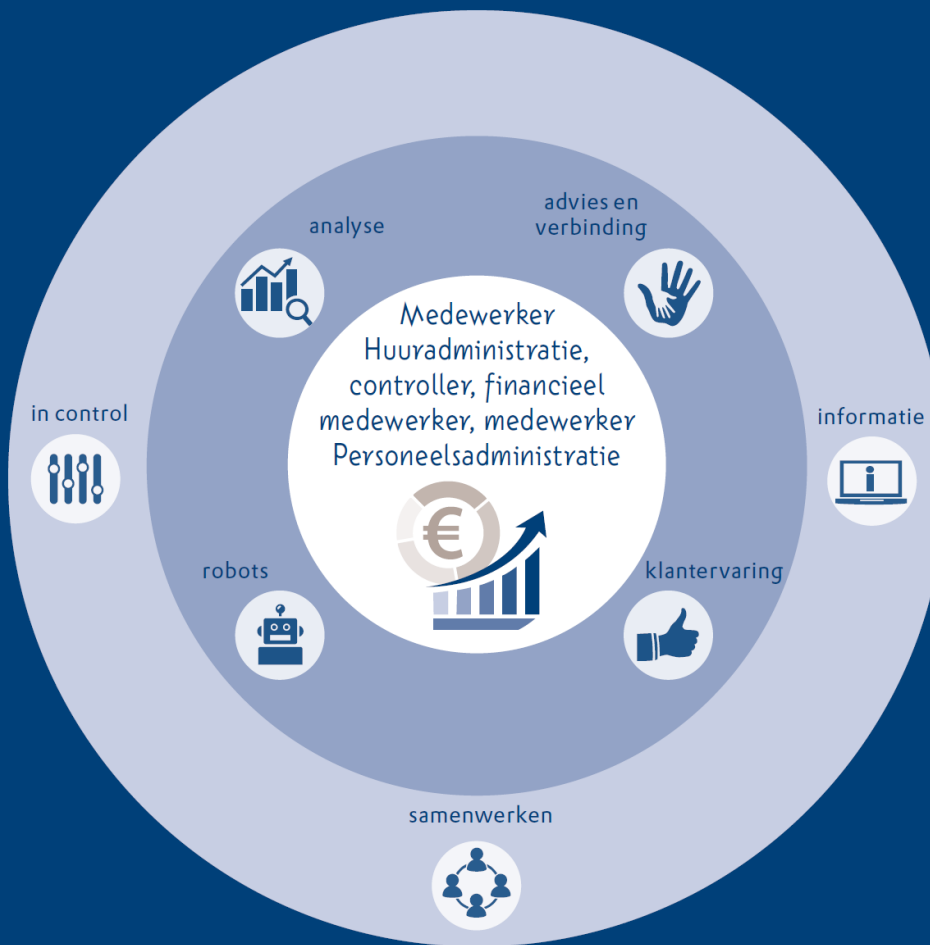
Analyse van data en adviezen als basis om waarde toe te voegen

Integrale adviezen om processen en organisatie te verbeteren

Automatiseren van financiële processen

Integrale adviezen gericht op toekomst

Expertise op basis van data en informatie

Interne klant en primaire proces staan centraal

Scherpe analyses en krachtige adviezen

FINANCIEN

Welke ontwikkelingen zijn het
meest relevant voor jullie
vakgebied?

FINANCIËN

**MEDEWERKER HUURADMINISTRATIE,
CONTROLLER, FINANCIEEL
MEDEWERKER, MEDEWERKER
PERSENEELSADMINISTRATIE**

**PROCESREGISSEUR, FUNCTIONEEL BEHEERDER,
FRONTOFFICE MEDEWERKER BEDRIJFSVOERING**

ONTWIKKELINGEN TUSSEN 2020 EN 2025:

- Digitalisering en automatisering van administratieve processen
- Controle van geautomatiseerde systemen en processen
- In ketensamenwerking meer behoefte aan checks en balances in de keten
- Meer controlerende en adviserende werkzaamheden om afgewogen keuzes te maken en monitoring van financiële control, risicomangement en treasury
- Meer, betere en geïntegreerde managementinformatie beschikbaar

	WERK	SYSTEMEN	PERSENEELS-BEHOEFT	KENNIS	VAARDIGHEDEN EN GEDRAG
2020	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Administratieve werkzaamheden ▪ Opstellen verantwoordingsrapportages ▪ Controle-activiteiten ▪ Risicomangement ▪ Treasury 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Maakt gebruik van losse financiële systemen waardoor integrale informatie en proces beperkt is/ ontbreekt ▪ Financiële processen deels geautomatiseerd nog relatief veel handmatige bewerkingen 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Medewerker Huuradministratie, controller, financieel medewerker, medewerker Personeels- en salarisadministratie 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Mbo-/hbo-niveau ▪ Kennis van administratie op uitvoerend en controlerend niveau (boekhouding) 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Controlevaardigheden om financiën te beheersen ▪ Adviesrol richting management en bestuur
2025	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Veel minder administratieve werkzaamheden ▪ Meer toetsen en controleren van administratieve processen en systemen ▪ Adviseren op basis van realtime informatie ▪ Integraal adviseren over financiën, control, risico en treasury ▪ Ontwikkelen van businesscases, risico-analyses en fiscaliteit 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Werkt met één systeem voor de bedrijfsvoering en primaire processen ▪ (Ro)bots voeren administratieve processen geautomatiseerd uit, toetsing en analyse vindt achteraf plaats ▪ Geautomatiseerde audits om juistheid van administratieve processen te toetsen 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Minder uitvoerende administratieve functies ▪ Evenveel behoefte aan controllers, financieel specialisten, risk-managers en fiscalisten ▪ Meer automatiseringsgerichte (EDP) expertise nodig 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Hbo-/wo-niveau ▪ Kennis van geautomatiseerde systemen en processen ▪ Integrale kennis van finance, controlling, risk fiscaliteit en treasury ▪ Kennis van de werking, risico's en verantwoording van de keten 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Adviesvaardigheden ▪ Informatievaardigheden ▪ Sociale en culturele vaardigheden ▪ Creatief denken ▪ Samenwerken

Ontwikkelingen tussen 2020 en 2025 vanuit het FLOW onderzoek
Leren in de corporatie van de toekomst.

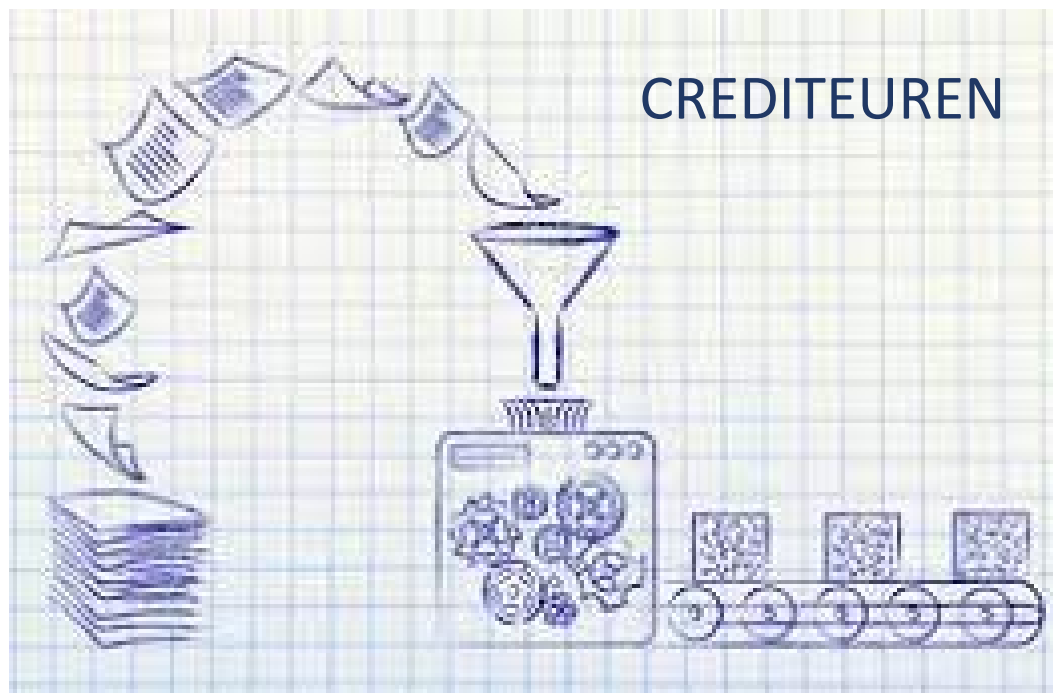
Leerbehoefte nu- 2 jaar	Financiën	Leerbehoefte 2 - 5 jaar
Financiële wetgeving en actualiteiten <ul style="list-style-type: none"> Huurrecht / huurprijzenwet Fiscaliteit WOZ-waarden Incassowerk en maatschappelijke ontwikkelingen Woningwet 	<p style="text-align: center;">Medewerker huuradministratie, controller, financieel medewerker, medewerker personeelsadministratie</p> <p>De leerwensen van de medewerkers in het vakgebied Financiën zijn tweeledig, maar vooral toekomstgericht. Enerzijds verwacht men steeds meer strategische vragen over investeringen wel of niet gebaseerd op Big data.</p> <p>Anderzijds signaleren medewerkers een veranderende doelgroep en willen zij graag tools voor effectieve (financiële) begeleiding en soft skills ontwikkeling ten behoeve van deze nieuwe groep.</p> <p>Naast de top 5 genoemde thema's werd de verwachting van een verder gaande digitalisering uitgesproken en de daarbij behorende kennis van diverse (analyse)tools.</p>	Corporate Finance <ul style="list-style-type: none"> Treasury Impact duurzaamheidsinvesteringen op vermogen corporatie Investeringsberekeningen
Corporate finance <ul style="list-style-type: none"> Jaarverslaglegging verbreden en jaarrekening controles Begroting, periodieke rapportages en opstellen (kasstroom)prognoses Marktwaaarde ontwikkeling en vastgoed rekenen 		Wetgeving <ul style="list-style-type: none"> Huurrecht Ondernemingsrecht Fiscaliteit
Leiderschapsontwikkeling <ul style="list-style-type: none"> Motiverend leiderschap / mensen meekrijgen Boodschap overbrengen Stijlflexibiliteit ontwikkelen (leren omgaan met verschillende mensen en stijlen) Omgaan met weerstand 		Data analyse
Data analytics <ul style="list-style-type: none"> Analyse grote investeringsbeslissingen vastgoed Vastgoed rekenen Presteren naar vermogen Omgaan met Big Data – “Wat zeggen de cijfers?” Leren omgaan met digitale (analyse) tools (Power BI, AX, Pyton, MS Teams, Excel gevorderd, Visual Basics en Office 365) 		Incasso <ul style="list-style-type: none"> Vroegsignalering van betalingsproblematiek Budgetcoaching Functioneel beheer op incassogebied Digitale incassomogelijkheden
Agile/Lean werken		Continuous Monitoring

Gerichte leeractiviteiten
 staan op
www.watdoejijmorgen.nl
 of maak hier je eigen plan
 voor morgen

FABRIEK

FACTUREN KOMEN
AUTOMATISCH
BINNEN

FACTUUR WORDT
GEVALIDEERD

WERKZAAMHEDEN
VERLEDEN - NU

GEAUTOMATISEER
DE PROCESSING

FABRIEK POLL

Robotisering van financiële processen is een bedreiging?

- Nee, het is positief voor onze huurders en medewerkers
- Nee, kwaliteit van het werk neemt toe
- Ja, een deel van ons/mijn werk verdwijnt op termijn

ONTWIKKELING

STANDAARD
(SIMPELE), TE
VERBETEREN
PROCESSEN

PROCESSEN OVER
AFDELINGEN HEEN
INCLUSIEF PROCES
VERBETERING

WERKZAAMHEDEN FINANCIËLE AFDELING

- PROGRAMEREN -APPLICATIEBEHEER
- PROCESVERBETERING - KWALITEIT
- VERDIEPING – ANALYSE
- ADVIESROL

OVERIG
ADMINISTRATIEVE
PROCESSEN

ONTWIKKELING

POLL

Hoe lang gaat het duren voordat de meeste financiële processen zijn geautomatiseerd?

- 1-2 jaar
- 3-5 jaar
- 5-10 jaar
- Meer 10 jaar

COMPETENTIES

ANALYTISCH
VERMOGEN:
OVERVIEW

EXPERTISE IS
WAARDEVOL

HELE NIEUWE
MANIER VAN
WERKEN

ICT –
ONTWIKKELEN,
BEHEER EN
ONDERHOUD

COMPETENTIES

POLL

Hoe denk je deze nieuwe competenties te kunnen ontwikkelen?

- Studie
- Praktijk ervaring opdoen
- Lastig te ontwikkelen
- Anders, ...

WAT DOE JIJ MORGEN?

Loopbaanadvies

Werknemers ▾

Werkgevers ▾

FLOW ▾

Nieuws

Contact ▾

Mijn FLOW

← / FLOW / FLOW-loopbaanadviseurs

FLOW- loopbaanadviseurs

Ontdek wie je bent en wat je wilt. Maak een afspraak met een van de FLOW-loopbaanadviseurs. Hieronder stellen ze zich aan je voor. Alle adviseurs zijn onafhankelijk en door ons uitgekozen.

Direct naar:

[Het loopbaangesprek](#) →

[Meteen een afspraak maken](#) →

[Naar de Loopbaanwijzer](#) →

FLOW-loopbaanadviseurs

WAT DOE JIJ MORGEN?

Opleiding/training

Je bent hier: [Home](#) > [Opleidingen](#) > [Masterclass introductie tot data science voor woningcorporaties](#)

OPLEIDING

Masterclass introductie tot data science voor woningcorporaties

TYPE OPLEIDING

DUUR

OPSLAAN

AANMELDEN

Klassikaal

1 dag

♡ Opslaan als favoriet

Aanmelden voor opleiding

Omschrijving

[Programma](#)

[Planning](#)

Omschrijving

Data is hét buzzwoord van nu. Als woningcorporatie beschik je over veel data, maar wordt die data ook gebruikt in besluitvormings- en veranderprocessen?

Vaak nemen we beslissingen op basis van onze ervaring en intuïtie en maken

OPLEIDINGSKOSTEN

€ 275,-

WAT DOE JIJ MORGEN?

Persoonlijk leeradvies

Wil je graag een
persoonlijk leeradvies?

**WAT
DOE
JIJ
MORGEN?**

Europese Unie

Dit project is mede mogelijk
gemaakt door het Europees
Sociaal Fonds

**WAT
DOE
JIJ
MORGEN?**

Bepaal het zelf op watdoejijmorgen.nl

Een initiatief van **flow**

